

1

DIDŽIOJI DUOBĖ, KIMBERLIS, KAPO KOLONIJA

1872-ųjų kovas

Jie aptarė būtinybę mūvėti pirštines, numatytas Kvinsberio taisyklėse, bet Džozefui labiau patiko kautis „plikais kumščiais“, kaip sakydavo Džeimsas. Jo priešininkas, Džonas Raideris pravarde Krumplys, irgi teikė pirmenybę trumpesnei kovai su daugiau kraujo. Akivaizdu, kad audringa, šūkalojanti minia taip pat troško nuožmių smūgių kumščiais, sutraiškančių nosį, žandikaulį ir šonkaulius, ir vylėsi, kad šįvakar šiuos smūgius pasitiks Krumplys.

Vešlūs Krumplio ūsai atstojo žvilgančius latakus kraujui, srovelėmis plūstančiam iš milžiniškos, sugurintos nosies. Klementina žinojo, kad šis kovotojas garsėja išpūdingais, pergalingais nokautais, kuriuos pasitaupydavo paskesniems rundams.

– Tau pavyks, Krumply. Pažiūrėk į jį – jam galas, – kalbėjo boksininko pagalbininkas, masažuodamas jam pečius, o Klementina viską suprato. Gyvendama prie Didžiosios duobės, kur nuolat tvyrojo gaudžiantis triukšmas, ji įgudo skaityti iš lūpų, kad iš tolo suprastų, ką šnekasi tėtis su bičiuliu.

Tai, kad šį vakarą jos geriausias draugas gauna į kailį, ji priėmė kaip asmeninį įžeidimą. Klementina stengėsi negalvoti

apie nepakeliamai tvankų orą ir aitrų prakaito tvaiką, sumišusį su įvairių riebalų smarve. Daugelis žiūrovų vyrų buvo pasitepę plaukus šleikštaus, salsvo levandų kvapo pomada, o ringas buvo aptvertas virvėmis, suteptomis gyvulių taukais, nuo kurių ją pykino. Prakaituoti boksininkai buvo gausiai išsitepę specialiais riebalais su mineralų milteliais, kad priešininko ranka nuslystų, užuot sudavusi lemiamą smūgį. Net žibaliniai žibintai virpėdami skleidė specifinį aitrų kvapą. Dzingsėjo alaviniai puodeliai su alumi, kai patenkinti žiūrovai jais susidauždavo, aidėjo pokštai ir gerklinis juokas bei drąsios lažybos. Susijaudinusi minia šėlo ir užė, todėl buvo sunku išskirti vieną balsą. Klementinai toptelėjo, kad ją traukia viskas, kas gražu, – šiuo požiūriu buvo atsigimusi į mamą. Ji nevilkėjo dailių suknelių tik todėl, kad jos nepraktiškos, bet iš tikrųjų jos jai patiko. Ji nežaidė su savo dviem lėlėmis, nes jos greitai išsipurvindavo ir galėjo sulūžti. Tik jos skudurinė lėlytė atlaikydavo visas negandas, visai kaip Džozefas, ir visada šypsojosi, nors ir buvo nušiurusi.

Klementinos atmintyje buvo išlikę tik keli, bet labai ryškūs prisiminimai apie Vudingdeną, o ypač apie vieną pagyvenusį vyrą, dirbusį jos seneliui. Tas vyras buvo škotas ir dvare buvo atsakingas už viską, kas susiję su medžiokle ir žvejyba. Visi jį vadino Giliu*. Klementina nežinojo tikrojo jo vardo, bet kartą, kai jai pabodo klausytis suaugusiųjų kalbų, ji nuliuksėjo prie valčių namelio ir ten sutiko Gilį, kuris ir padarė jai skudurinę lėlytę. Tuo metu Gilis valčių namelyje vyniojo ant ričių valą ir tvarkė meškeres. Jie pradėjo kalbėtis, ir netrukus vyriškis pradėjo kažką meistrauti iš švarių skudurėlių, kurių buvo atsinešęs pintinėje.

* *Ghillie, gillie* – škotiskas medžiotojo arba žvejo padėjėjo pavadinimas.

– Darydavau tokias lėlytes savo Megei, kai dar buvo mažutė.

– Kas ta Megė?

– Mano gražioji dukrelė.

Klementina pastebėjo, kad Gilio akyse susitvenkė ašaros, todėl, pajutusi liūdesį, susilaikė nuo dar vieno klausimo apie dukrą.

– Padaryti berniuką ar mergaitę?

– Berniuką.

– Kodėl berniuką?

– Nes norėčiau broliuko. Mergaitės visko bijo. Kai ateina į svečius, nelaipioja su manimi po medžius ir nenori nieko tyrinėti. Jos tik žaidžia su lėlių namu ir geria arbatėlę.

Klementina prisiminė, kaip vyriškis nusišypsojo rišdamas lėlytę.

– Tada padarysiu tavo skudurinei lėlytei kelnes. Turėsi duoti jam vardą.

– Jo vardas bus Gilis, kaip jūsų.

– Man didelė garbė, panele Klementina.

Kartūninis Gilis iki šiol kasdien jai šypsosi pieštuku apvesta šypsena, kurią seniau paryškindavo mama, kad toji niekada neišblėstų.

Minia užriaumojo. Klementinos nebeguodė tai, kad Džozefas Vienabatis buvo pelnęs geriausio Kimberlio boksininko titulą ir kad iki šiol dar niekas jo nenugalėjo.

– Tėti, gana! – ji pamėgino atkreipti tėvo dėmesį, pastarasis buvo įsmeigęs žvilgsnį į kruviną Džozefo veidą.

– Jam pavyks, Klema.

– O Krumplys mano, kad pavyks *jam*, – neatlyžo mergaitė, žiūrėdama, kaip priešininkas nusispjauna į kibirą.

– Anglas jau pavargęs, o Džozefas dar ne, tiesa? – tėvas kreipėsi į savo kovotoją. Šis linktelėjo giliai alsuodamas, tačiau tylėjo, kaip visada.

– Jei laimėsime, gausime saują neapdirbtų deimantų.

– Mes jų turime užtektinai, – paprieštaravo ji.

– Tik mažų. Keliauti namo galėsime tik tada, kai gausime didelį.

Keliauti namo. Tėvas taip sakydavo kas kartą, kai norėdavo, kad ji neprieštarautų. Tačiau Anglija nėra jos namai. Jos namai čia. Be to, jei grįžtų į tėvo gimtinę, paliktų mamą vieną Afrikoje, gulinčią kape. Nebelankytų jos kas savaitę, nebepuoštų jos šaltos amžino atilsio vietos laukinėmis gėlėmis, pašnibždomis nebemelstų jai ramybės ir nebepasakotų jai, nesulaukdama atsakymo, apie tai, kodėl liovėsi segėjusi pūstus pasijonius ir kodėl trenka plaukus tik kartą per dvi savaites. Nebesiteisintų dėl to, kad eilinį kartą pabėgo iš pamokų, nes įdomiau žiūrėti, kaip tėtis su Džozefu ieško „kaštono“ – taip jie tarpusavyje vadino didįjį deimantą, kurį tėvas spyrėsi surasiąs. Taip pat kelionė namo reikštų išsiskyrimą su Džozefu Vienabačiu.

Klementina palinko į priekį, jai buvo vis vien, kad čia daugiau nėra nė vienos mažos mergaitės, ji vienintelė drįso įkelti čia koją.

– Džozefai?

Jo apvali kaip futbolo kamuolys galva pasisuko į ją. Vienas vokas buvo sutinęs, ir ta akimi jis beveik nebematė, o virš kito antakio žiojėjo žaizda, iš kurios sruvo kraujas, nors tėvas užtepė ją riebalais.

– Ką, liūtuke? – pavargęs tarė.

– Ar pajutai trakstelėjimą po krūtine, kai jam sudavei?

– Taip, – linktelėjo Džozefas. – Mačiau, kaip jis palinko.

– Tai reiškia, kad lūžo šonkaulis, – užtikrintai sušnibždėjo ji. – O viena akis visai užtinusi.

Jos žodžius užgožė tėvo juokas.

– Niekas nepatikėtų, jei pasakyčiau, kad mano kovotojas aptarinėja strategiją su mano septynmete dukra. Tai ką, taikysim į šonkaulius?

– Ne, – vienbalsiai pasakė tuodu.

– Džozefas tik apsimes, kad taikosi į šonkaulius, – paaiškino Klementina, – ir Krumplys iškart juos prisidengs, kad apsi-saugotų. – Ją pertraukė varpelio skambesys, ir Džozefas sunkiai atsistojo. – Turi nokautuoti jį šiame raunde, – riktelėjo neslėpdama nerimo. Tada be garso ištarė žodį zulų kalba, kuri suprato tik Džozefas; jis reiškė „kylantis“, ir jie abu suprato, kad ji turi omenyje smūgį iš apačios.

– Už pergalę gautume šešis, – Džeimsas įspėjo Džozefą.

– Tėti, jis žino, – išpyškino Klementina, palydėdama žodžius smerkiančiu žvilgsniu.

Klementina buvo tokio ūgio, kad atsistojusi priešais Džozefą Vienabatį, sėdintį ant grindų sukryžiuotomis kojomis jų varganoje lūšnoje, žiūrėjo tiesiai jam į akis nekeldama galvos. Kraujo ištroškusi minia užė toli užnugaryje, o pjuvenas iš ringo netrukus sušluos, kad panaudotų dar kartą.

Klema valė kruviną Džozefo veidą po kovos. Jos tėvas, susiuvęs žaizdą jam virš antakio, suskubo atsiimti prizo ir atšvęsti pergalės išlenkdamas vieną ar dvi – o gal net šešias – viskio taureles vietos bare.

– Ar skauda, kai liečiu?

Jis papurtė galvą.

– Tu – stipriausias žmogus pasaulyje, Džozefai.
– Galbūt, – jis nusišypsojo ir tyliai aiktelėjo, nes pratrūko
ką tik užsitraukusi lūpa.

Mergaitė padavė jam gabalėlį tvarsčio.

– Priglausk prie lūpos, – pasakė.

– Tavo mamai būtų nepatike, kad slaugai mane.

– Mamytės nebėra. Ji negali man uždrausti.

– Kalbi kaip suaugusi.

– O tu – kaip tikras anglas.

Džozefas gūžtelėjo pečiais.

– Tu gerai mane išmokei.

– Dabar gali grįžti pas saviškius ir išmokyti juos mūsų kalbos, – nusišypsojo ji. – Galėsi vėl vadintis savo tikroju vardu, Zenzele, ir kitais vardais, net tuo, kurį tariant reikia caketėti liežuvui.

– Kol kas man gerai ir Džozefas.

– Ar vadas vis dar pyksta ant tavęs?

– Turėjau čia užtrukti ne ilgiau kaip iki *intwasahlobo*, – jis suraukė kaktą ir krūptelėjo suskaudus lūpai. – Primink, kaip vadinasi laikas, kai atsiranda lapai?

– Pavasaris.

Džozefas linktelėjo.

– Užgimė jau du pavasariai, o aš vis dar čia.

– Ar pasiilgai jų?

– Taip.

Dabar jis džiaugėsi, kad nepažadėjo Tandivei jos vesti. Jis ruošėsi susėsti su jos šeima ir sumokėti mokesčių už jaunąją, bet vadas pasiuntė jį atlikti svarbios misijos. Džozefas pažadėjo išrinktajai, kad sugrįš iki prasidedant liūtims. Tada dar nežino-

jo, kad meluoja. Veikiausiai Tandivė jau ištekėjo už jo draugo Lunganio. Jis linkėjo jų šeimai klestėjimo ir daug vaikų, bet stengėsi apie mylimąją negalvoti... Jo reikėjo kitai moteriai, tik gerokai jaunesnei.

– Nenorėčiau, kad iškeliautum. – Staiga pasakė Klementina ir apkabino draugą. – Džozefai, prašau, niekada mūsų nepalik.

Zulas buvo atsargus. Jį mėgo baltieji, tačiau moterys įtariai žiūrėjo į jo draugystę su mergaite. Jis švelniai patraukė Klementinos rankutes.

– Aš jūsų nepaliksiu, – patikino.

– Kitaip mane turėtų atplėšti jėga, – pasakė ji.

– Atsargiai, nesusikruvink drabužių, – pridūrė jis, kad mergaitė nemėgintų vėl jo apkabinti.

– Per vėlu. Ponia Karuters sakė, kad turėčiau segėti pasijonį kaip tvarkinga mergaitė ir kad pasikalbės apie tai su tėčiu.

Džozefas linktelėjo, bet nieko nepasakė.

– Bet pasijoniai ir platūs sijonai už visko kliūna, – suirzusi toliau skundėsi. – Tėtis sako, kad privalėsiu juos segėti, kai sugrįšime į Angliją, bet aš niekada ten negrįšiu.

Jis įdėmiai į ją žiūrėjo. Jautė, kad ji kažkur kreipia kalbą.

– Ponia Karuters sako, mane greitai išsiųs namo, kad gaučiau tinkamą išsilavinimą. Ji sako, kad mama norėjo visko mane išmokyti, o tėtis moko tik graikų mitų, astronomijos ir geografijos, bet mergaitei iš to jokios naudos. Sara Karuters sako, kad jos mama vadina mane laukine ir pyksta, kam aš leidžiu tiek daug laiko su tavimi.

Džozefas linktelėjo nė kiek nenustebeęs. Jų pokalbį nutraukė kažkieno girta daina, ir nors Klementinos nuotaika ką tik subjuro, ji sukikeno.

– Einu, parvesiu tavo tėvą, kol kas nors nešliukštelėjo ant jo kibiro pamazgų, – pasakė jis ir lėtai atsistojo, bet vis tiek liko palinkęs, nes buvo per aukštas Naitų lūšnai.

Klementina atsistojo prie palaikių durų, o jos bičiulis labai atsargiai išėjo į lauką, kur jau buvo sutemę. Iš to, kaip žengė palinkęs į priekį, buvo matyti, kad saugo sulaužytą šonkaulį, apie kurį paaiškino jos tėvas, taip pat maudžia kitas sužeistas vietas; Klementina vylėsi, kad žaizdos nepradės kraujuoti.

Šįvakar jis nokautavo savo priešininką suduodamas neišvengiamą, greitą kaip žaibas smūgį iš apačios, prieš tai priėmęs ne vieną skaudų niuksą, kol laukė tinkamos akimirkos. Juodu tuo pat metu pastebėjo geriausią momentą smūgiuoti. *Dabar!* – mintyse suklykė mergaitė.

Klementina žiūrėjo, kaip sulenкта Džozefo ranka artėja prie Anglijos kovotojo, kaip jo kumštis smogia šiam į smakrą ir kaip priešininko pėdos pakyla nuo žemės. Boksininko dantys sutraškėjo, ir žiūrovai taip pratrūko šaukti, kad nuo triukšmo kilnojosi stogas. Jie laistė pergalę alaus upėmis, tekančiomis taip srauniai, kaip kraujas Krumpliui iš burnos, ir Klementina pamanė, kad priešininkas veikiausiai persikando liežuvį ar lūpą. Žiūrovai visai pamišo.

Klema pažvelgė į tėvą, šis užsivertęs butelį ištuštino paskutinius lašus. Jis dažnai sakydavo, kad stiklo dugne ieško jos motinos, bet ji nesuprato, ką tai reiškia. Klementinai atrodė, kad jis ieško laimės ir šioje pergalėje, ir didįjį deimantą slepiančioje žemėje.

Jis atrodė linksmas ir iš visų plaučių traukė baladę, bet ji negalėjo prisiminti, kada paskutinį kartą matė savo tėvą iš ti-

krujų laimingą. Ji nenorėjo, kad tėvas pasisodinęs ją ant kelių apsimestų, jog viskas gerai, išpūsdamas viskiu prasmirdusį orą jai į veidą. Tokiomis akimirkomis, neradęs butelio dugne nei jos motinos, nei laimės, jis neretai apsikabindavo dukrą ir prapliupdavo verkti, o paskui atsiprašinėti, kad per jį jos gyvenimas toks sunkus. Jis raudodavo didžiulėmis ašaromis, žadėdavo pasitaisyti ir paskui keletą dienų iš tikrųjų negerdavo, bet anksčiau ar vėliau, kaip sakydavo Džozefas Vienabatis, jo šešėlis vėl jį pasiglemždavo.

Ji irgi išsmuko iš lūšnelės, kurioje tilpo tik pora gultų ir kelios negrabiai sumeistrautos lentynos. Šiame varganame namelyje, kurį vadino namais, jie išgyveno visą žiemą, ir naktimis jai iš burnos sklisdavo garas, tvyrodamas prieš akis. Ji žiūrėdavo susižavėjusi, akimirkai pamiršusi šaltį, ir įsivaizduodavo, kad tas garas yra jos gyvastis, o jam išsisklaidžius, išnyktų ir ji... visai kaip mama. Džozefas Vienabatis ją nuramino pasakęs, kad kol jai iš burnos sklinda garas, tol ji gyva ir gali pasiekti visko, ko nori.

Klementina norėjo, kad ir tėvas šitaip su ja kalbėtų. Anksčiau kalbėdavo, bet pastaraisiais mėnesiais gyveno nudelbęs žvilgsnį į juodą skausmo duobę, siurbiančią jo energiją, viltį, ateities viziją ir gyvenimo džiaugsmą. Klementinai liko tik jo kiautas. Ji stengėsi užpildyti tėvo tuštumą čiauškėjimu ir pokštais, meile ir švelnumu, bet toji viską prarydavo ir nieko už tai neduodavo. Retsykiais tėvas išspausdavo kreivą šypsnį, bet Klementina jautė, kad tėvas šypteli tik todėl, kad *privalo*, nes turi mažą mergaitę, kuriai negalima per dažnai matyti skausmo iškreipto tėvo veido.

Alkoholis padėdavo nuslopinti širdgėlą, bet išgėręs tėvas elgdavosi kaip nesavas, ir tokių girtų naktų vis daugėjo. Jai tek-

davo padėti tėvui atsigulti į lovą ir apkamšyti jį, lyg susikeitus vaidmenimis. Šįvakar, kai Klema padėjo Džozefui paguldyti tėvą ant šono, kad nepaspringtų, šis atsipeikėjo ir jiems prieš akis pakratė nedidelį drobinį kapšeljį.

– Šitie priklauso tau, – tarė draugui zului. – Savo turbūt pragėriau.

Jo galva nusviro ant pagalvės, plokščios kaip suzmekęs pyragas. Klementina prunkstelėjo lyg atlaidi žmona.

– Ryte atsikels kaip naujas.

Iš skardos lakštų suręstoje lūšnoje degė viena žvakė, bet jos pakako, kad vaiskiai žybtelėtų iš kapšelio į platų Džozefo delną išbyrėję grynuoliai. Jis žvilgtelėjo į Klemą. Toji gūžtelėjo pečiais.

– Tėtis nori, kad pasiimtum juos. O rytoj rasi kaštoną, – pasakė tapšnodama nosį pirštu, kaip darydavo tėvas.

– Ar jau nori miego?

Ji papurtė galvą.

– Gal galim pasėdėti lauke? – paprašė, nužvelgusi kuklų būstą, kuriame nebuvo nė vieno puošnaus daikto, išskyrus mažą vazelę su saulutėmis, kurių prisirinko dieną. – Man patinka žiūrėti į žvaigždes.

Džozefas linktelėjo ir po kelių akimirų ji išsekė paskui jį į lauką, tačiau nepaėmė jo už rankos, nors labai norėjo... Geriau pasisaugoti.

Jie pasuko tolyn nuo lūšnyno ir patraukė link kasyklos, kurią visi vadino Didžiąja duobe.

Buvo vėsi naktis. Džozefas nešėsi tradicinį genties raštais margintą apklotą, o Klema džiaugėsi užsimitusi apsiaustą ir užsimaukšlinusi vilnonę kepurę.

– Tėtis sakė, kad tai didžiausia žmogaus iškasta duobė pasaulyje, – pasakė ji.

Palei duobės kraštą apylygiais atstumais buvo išrikiuoti žibaliniai žibintai, įspėjantys apie prarają. Niekas nebedirbo, netoliесе daugiau nebuvo jokių žmonių, išskyrus grupelę lėbaujančių vyrų, tik jie buvo per toli, kad girdėtų, ką šnekasi Klema su Džozefu. Pasigirdo pavieniai bandžos garsai, jos nostalgiški akordai atsklido iki jų ir tarytum apklojo melancholijos antklode.

Džozefas atsisėdo ir apsisiautė apklotu.

– Tėtis sako, kad tau patinka prižiūrėti mūsų kasyklą.

– Bijau, kad kas nors nudžiaus mūsų kaštoną, jei šis pernakt iškils į paviršių.

– Nebijok, – nusijuokė ji ir nustebo už nugaros pasigirdus žingsniams bei kosuliui. Atėjo tėvas.

– Prakeiktos dulkės, jos mane pribaigs, – garsiai piktinosi Džeimsas, sutrikdydamas jaukią ramybę.

Klementinos pasaulį nuo vaikystės gaubė dulkių debesys, niekada neišsisklaidantis virš Didžiosios duobės, todėl jai labiau patiko naktys, nes tada jo nesimato. Atrodė, kad naktį dulkės nusėda ir dėl to geriau matosi tolimas, begalinis, juodas dangaus skliautas.

– Jūs mane palikote, – nepatenkintas išrėžė Džeimsas ir sudribo šalia dukros.

Mergaitė sukikeno.

– Nes tu knarkei, tėti. O, žiūrėk! – ji niuktelėjo Džozefą ir parodė į dangų.

– Kur?

– Krentanti žvaigždė! Tėti, tu sakei, kad pamačius krentančią žvaigždę reikia sugalvoti norą. – Ji nepastebėjo, kaip jos draugas zulas iš skausmo susiraukė, kai ji pačiuo jam už plaštakos, kurios nubrozinti krumpliai vis dar kraujavo, o kita ranka suėmė tėvo plaštaką ir pasidėjo abi ant kelių.

– Ir ko gi mums panorėti, mieloji?

– Kad rytoj surastume didžiulį deimantą.

Ji stipriai užsimerkė, suraukdama kaktą ir lūpas, ir iš visų jėgų suspaudė jų rankas.

– Jūs irgi panorėkite.

Jai patiko, kad jie pakluso, paskui visi trys atsimerkė.

– Klema, žiūrėk, kaip ryškiai spindi Venera.

Ji parodė į žvaigždę Džozefui.

– Taip vadinama ta vaiski žvaigždė.

– Klema, tavęs laukia dar viena astronomijos pamoka, – pasakė tėvas. – Ar žinai, kuri žvaigždė danguje pati ryškiausia?

– Šiaurės ar pietų pusrutulyje? – paklausė ji, pirmą kartą teisingai ištardama tą sudėtingą žodį.

– Nesipūsk, – nusijuokė tėvas.

– Šiaurinė žvaigždė? – Klema pabandė atspėti.

– Neblogas spėjimas, bet ne. Ryškiausia žvaigždė vadinama Sirijumi. Ji spindi taip skaisčiai, kad ją gali matyti iš bet kurios pasaulio vietos. Štai jis. Jį dar vadina Didžiojo Šuns žvaigžde.

– Kodėl, tėti?

– Nes Sirijus yra Didžiojo Šuns žvaigždyne. Ar prisimeni, kas yra žvaigždynas? – paklausė Džeimsas, ir Klema linktelėjo. – Lotyniškai šis žvaigždynas vadinamas *Canis Major*. Jei gu viena linija sujungtum pagrindines žvaigždes, atpažintum šuns pavidalą. Čia, Afrikoje, jis yra tiesiai mums virš galvų, bet jei būtume Anglijoje, jis būtų pietinėje dangaus skliauto pusėje. – Džeimsas pirštu nubrėžė menamą liniją danguje. – Jei žiūrėtum iš mamos namų, Vudingdeno dvaro, Didžiojo Šuns žvaigždynas būtų nusidriekęs iš pietryčių į pietvakarius. – Jis mažliai linktelėjo. – Jį rasti nesunku, bet jei nepavyktų, pirmiausia susirask Oriono žvaigždyną. Ar prisimeni, kur jis?

– Prisimenu, bet ponia Karuters pasakė, kad tauziju niekus, kai per pamoką papasakojau apie Orioną.

– Už tokius žodžius poniai Karuters reikėtų pliaukštelėti per jos platus kaip žvaigždynas pasturgalį.

Klema net susirietė iš juoko, o tėvas kalbėjo toliau:

– Taigi, susirask tris Oriono žvaigždes ir nubrėšk per jas įsivaizduojamą liniją, tęsk ją tol, kol pataikysi į Sirijų – jis visada vejasi Orioną.

Klema išgirdo nostalgiską tėvo atodūšį.

– Sunku patikėti, bet Sirijus šviečia ryškiau už saulę, ir nors nesu to matęs, bet kalbėjau su astronomais, kurie patikino, kad Sirijaus spinduliai siekia gerokai toliau. – Jis vėl parodė į žvaigždę. – Matai jo spindulius, sklindančius į šalis nuo pagrindinio šviesos kūno?

Palinkusi arčiau tėvo ji užuodė viską, bet šįvakar kvapas nebuvo rūgštus kaip girtuoklio – tas kvapas keldavo nerimą; šįkart iš tėvo burnos sklido salsvas, į medaus panašus kvapas, koku ji įsivaizdavo atsiduodant jų protėvius škotus, apie kuriuos tėvas jai papasakojo tą vakarą, kai ji verkė mirus mamai. Šįvakar jai atrodė, kad šalia sėdi mylimas tėtis – rūpestingas ir susidomėjęs. Bet ji vis tiek laikė įsikibusi Džozefo rankos. Pastarasis palaikė trijulės pusiausvyrą: buvo stiprus, išmintingas, niekada negėrė ir visada ja rūpinosi. Klementina ilgėjosi mamos ir vylėsi, kad niekada nepraras savo mylimiausių vyrų – šie buvo tarsi du tėvai, ir jų visiškai pakako. Jos žvilgsnis vėl nukrypo į Sirijų.

– Sako, kad jo spinduliai tviska nuostabiomis vaivorykštės spalvomis. Tai ištis ypatinga žvaigždė.

– Sugalvojau! Kai rasim kaštoną, pavadinsim jį Sirijumi! – nudžiugo Klema.

– Žinai, tai puikus pavadinimas deimantui, jei tik jį rasime. Ką gi, tebus rytojus lemtingas. O dabar – laikas miegoti.

– Aš ją parvesiu, – pasakė Džozefas.

Džeimsas nusižiovavo ir pabučiavo riebaluotus dukrelės plaukus, tada šiaip ne taip atsistojo, palinkėjo labos nakties ir nusvirduliavo namo.

Džozefas parodė į dangų.

– Tą žvaigždę, apie kurią pasakojai tavo tėtis, mes vadiname inDosa. Ji užkloja dangų nakties apklotu, o ryte pakviečia aušrą, – paaiškino jis, ir Klema pastebėjo žybtelint baltus dantis. Ji pakartojo žvaigždės pavadinimą, ir Džozefas nusišypsojo dar plačiau.

– Iš tavęs išeitų puiki zula, – pasakė spustelėdamas jai ranką. – Panele Klementina, mes turime labiau pasistengti.

– Dėl ko pasistengti?

Zulas truktelėjo tvirtą petį.

– Dėl tavo tėčio. Jo šešėlis tamsėja.

– Jis girtas...

– Todėl man... – jis trumpam nutilo, ieškodamas tinkamo žodžio, – neramu, – tarė ir suraukė kaktą, nepatenkintas pasirinkimu. – Šįvakar ponas Džeimsas buvo liūdnas. Man baisu dėl jo. Iš liūdesio randasi ligos.

– Tai ką mums daryti?

– Tu turi visada būti šalia. Kad jis nuolat šypsotųsi.

– Pasistengsiu.

Zulas atsistojo nepaleisdamas mergaitės rankos, todėl jam teko sulenkti kelius ir luktelėti, kol ji irgi atsistos.

– Tavo tėtis nepasakė apie žvaigždę, kuri lydi inDosą. Paklausk jo apie ją. Tu esi kaip ta maža žvaigždėlė, kuri privalo

visur jį lydėti, tačiau ateis diena, kai tapsi Sirijumi ir pati skaisčiai suspindėsi.

– O kas lydės mane?

– Aš. Visada.

– O jeigu tu mirsi pirmas?

Jis dusliai nusijuokė giliu juoku ir jo dantys vėl švystelėjo prieblandoje.

– Tada tave lydės mano dvasia.

– Papasakok, ką daryti, kai mirsi, kad teisingai tavimi pasirūpinčiau.

Jis vėl nusikvatojo, tik šįkart nesivaržydamas.

– Aš dar labai ilgai nemirsiu, panele Klementina.

– Džozefai, aš nenoriu, kad tave sudegintų.

– Mes saviškius laidojame žemėje, panele Klementina, suvynioję kūną į sumedžio gyvulio odą, nes tokią dieną turi būti pralietas kraujas.

– Kodėl?

– Tai auka dievams, kad šie apsaugotų mirusiojo šeimą nuo nelaimių ir padėtų jam nukeliauti pas protėvius. Mes tikime, kad tai suteikia išėjusiai dvasiai „lengvas pėdas“, kad ji sėkmingai iškeliautų, nepaklystų ir nesustotų tarp šito ir pomirtinio pasaulio.

– Ar tavo batas neapsunkins tokios kelionės? Gal geriau jį nuauti?

Džozefas širdingai nusikvatojo.

– Nuauk, jei nori.

– Tada galėsi lengvai bėgioti basas, kaip tikras zulas, ir amžinai seksi man iš paskos ant pirštų galiukų, patyliukais.

Jis linktelėjo.

– Bet, Džozefai...

– Kas, panele Klementina?

– Prašau, nemirk.

– Nemirsiu, pažadu.

Ji staiga prie jo prisiglaudė ir Džozefas paėmė ją ant rankų, tada išsitiesė visu ūgiu ir dar kartą parodė į žvaigždę.

– Aš visada žiūrėsiu į tave ir didžiuosiuosi, kad ir kur būtum.